

INTRODUCERE

Dimitrie Gusti în gândirea social-politică românească

Sebastian Năstuță*

Considerat drept părinte fondator al sociologiei românești, Dimitrie Gusti își leagă în mod fundamental numele de evoluția în țara noastră a acestei discipline. Prin viziunea sa de mentor și de reformator, prin influența pe care a avut-o asupra discipolilor săi, prin sistemul sociologic propus, prin instituțiile create, prin acțiunile de intervenție socială propuse, prin pozițiile ideologice asumate și prin funcțiile administrativ-politice deținute, Dimitrie Gusti se înscrie în rândul personalităților publice ce au avut o influență covârșitoare asupra societății românești din perioada interbelică.

Prezentul număr tematic al revistei „Sociologie Românească”, fondată de Dimitrie Gusti în 1936, își propune să ofere o imagine actualizată asupra rolului jucat de acesta și a locului său în rândul personalităților societății românești din perioada interbelică.

Primul articol aparține lui Daniel Șandru de la Universitatea „Petre Andrei” din Iași și este intitulat **Intelectuali și „capcane politice” în România interbelică**. Acest document nu se referă strict la Dimitrie Gusti, ci la afilierea și „capcanele” ideologice ale intelectualilor din România interbelică, perioadă în care Gusti a jucat un rol esențial în plan politic și instituțional.

Propunând o reevaluare a manierei „idilice” în care perioada interbelică este

actualmente creionată, acest articol îl încadrează pe Gusti în rândul intelectualilor reprezentativi ai perioadei interbelice și, totodată, subliniază concepția diferită a acestuia referitoare la rolul elitelor în dezvoltarea societății.

Cel de-al doilea articol, **Trei în unu sau despre cum încap dreapta, stânga și centrul în aceeași oală. O abordare comparată de istorie orală a Școlii Sociologice de la București**, aparținând Theodorei-Eliza Văcărescu, de la Universitatea București, surprinde pluralismul ideologic și maniera în care școala gustiană s-a intersectat cu ideologiile dominante ale interbelicului românesc „fără a-și apropria niciuna dintre ele”.

Bazându-se pe istoriile orale ale membrilor școlii gustiene, autoarea poziționează ideologic în epocă Școala Sociologică de la București și, indirect, pe fondatorul acesteia. Prin acțiunile sale, Gusti pare să fi fost adeptul „celeia de-a treia căi” care s-ar diferenția de abordările ideologice dominante ale intelectualilor din perioada interbelică, cea „europenistă”, reprezentată prin Mihai Ralea, Ștefan Zeletin și Eugen Lovinescu, și cea „tradiționalistă”, reprezentată de Nicolae Iorga, Constantin Stere, Constantin Rădulescu-Motru, Virgil Madgearu și Nichifor Crainic.

Al treilea articol – **Există un curent monografist în cadrul tinerei generații**

* Facultatea de Asistență Socială și Sociologie, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, Str. Grigore Ghica Vodă 13, Etaj 3, Iași, România. E-mail: nastuta.sebastian@gmail.com.

interbelice? – aparține lui Ionuț Butoi, doctorand al Universității București. Încercând să răspundă unei întrebări care-i vizează pe tinerii din perioada interbelică autorul întregește imaginea școlii sociologice gustiene surprinzând importanța în epocă a acesteia, rolul modelator pentru tineri și caracterul reformator pe care și le-a asumat școala gustiană. Sunt, de asemenea, amintite o serie de acțiuni importante subsumate programului de reformă a vieții universitare și care întregesc imaginea asupra viziunii lui Gusti despre maniera în care considera acesta că trebuie făcută intervenția în societate și reforma socială.

Lucian Dumitrescu, de la Institutul de Sociologie al Academiei Române, în *Sociologie cogitans și sociologie militans. Aportul sociologiei gustiene la modernizarea României interbelice*, insistă asupra viziunii de „reformator social care pune preț pe cunoaștere și pe informațiile furnizate de aceasta oamenilor de stat” a lui Dimitrie Gusti și asupra ideii că „acțiunea și cugetarea s-au împletit firesc în sociologia gustiană”. Lucian Dumitrescu nu se limitează în acest articol la distincția între „sociologia cogitans” și „sociologia militans”, ci oferă detalii despre viziunea aristodemocratică („societatea rânduită pe criteriul competenței”) a acestuia și despre acțiunile concrete întreprinse de Gusti pentru punerea în practică a ideilor expuse în sistemului său sociologic.

Impactul ideilor lui Dimitrie Gusti în România Mare este analizat de Carmen Albert de la Universitatea din Reșița în articolul **Cercetarea monografică regională interbelică: cazul bănățean** în care surprinde nu doar particularitățile regionale ale monografiilor sociologice gustiene așa cum au fost implementate de membrii Institutului Social Banat-Crișana, ci și influența în epocă a sistemului de gândire gustian.

Zoltán Rostás, profesor la Universitatea București și, fără îndoială, cel mai important promotor contemporan al Școlii Sociologice de la București, vorbește despre

Contextul politic și cultural al înființării Muzeului Satului. Instituție ce poartă actualmente numele lui Dimitrie Gusti, Muzeul Satului reprezintă unul dintre rezultatele esențiale ale muncii și viziunii acestuia. Articolul lui Zoltán Rostás este inedit prin prezentarea unor evenimente puțin cunoscute chiar și publicului de specialitate.

De asemenea, acțiunea lui Gusti de a înființa acest muzeu este încadrată în epocă prin sublinierea celor două trenduri politice favorabile unei astfel de acțiuni respectiv „strategia elitei politice a României Mari de a construi o cultură națională unitară, omogenă, într-o țară cu provincii care înainte de 1918 făceau parte din imperii și regate” diferite și „ideologia carlistă a anilor '30, care promova un sistem autoritar, corporatist, cu notă specific românească de modernizare culturală și civilizatoare”.

Ultimul articol, aparținând lui Antonio Momoc de la Universitatea București și intitulat **Tehnici de comunicare și PR politic în Școala lui Dimitrie Gusti. Carol al II-lea, „regele țăranilor și al tinerețului”** aduce în actualitate școala sociologică gustiană prin abordarea tehnicilor de PR utilizate de școala gustiană în construirea imaginii publice a lui Carol al II-lea. Membrii Școlii Sociologice de la București se dovedesc demni precursori ai sociologilor de astăzi fiind, în acea perioadă, direct implicați în activitatea diverselor grupări politice și în construirea publică a imaginii lui Carol al II-lea promovat ca *Rege al țăranilor și al satelor românești*.

Înainte de a se fi efectuat primele studii ale lui Paul Lazarsfeld despre influența marketingului politic în comunicarea electorală, sociologii Școlii de la București s-au ocupat de construcția strategiei de proiectare a profilului Regelui Carol al II-lea sau liderului mișcării legionare, arată Antonio Momoc.

Ultima secvență menită să întregească portretul lui Dimitrie Gusti și locul său în gândirea social-politică românească este o

recenzie – **Sociologie și politică. Despre implicarea intelectualilor în politica României interbelice** – aparținând Rominei Surugiu de la Universitatea București asupra unei cărți scrisă, de asemenea, de Antonio Momoc: *Capcanele politice ale sociologiei interbelice. Școala gustiană între carlism și legionarism*.

Este din nou detaliată relația Școlii Sociologice de la București cu lumea politică interbelică și impactul acestei legături asupra cercetărilor de teren ale școlii. Recenzia surprinde o serie de aspecte ale gândirii lui Gusti precum mesianismul cultural-științific, profesionalizarea clasei politice, opțiunea politică pentru carlism și monarhie socială.

Dincolo de „pendularea tipică perioadei interbelice românești între stânga și dreapta, între monarhism și republicanism, între liberalism și totalitarism” merită menționat „autohtonismul naționalist” care îi unește pe toți monografiștii dincolo de alte divergențe ideologice.

Referitor la cele șapte articole și la recenzia incluse în acest număr tematic ar mai exista numeroase alte aspecte ce ar merita a fi menționate și detaliate. Din considerente de spațiu, dar mai ales pentru a lăsa cititorilor plăcerea lecturii fiecăruia dintre articole ne vom limita doar la cele spuse.

Vom încheia această scurtă introducere nu înainte de a le mulțumi lui Antonio Momoc și profesorilor Zoltán Rostás, Dumitru Stan și Doru Tompea care au făcut posibilă o fructuoasă dezbatere teoretică în cadrul simpozionului „Dimitrie Gusti și Petre Andrei în gândirea social-politică românească” desfășurat în data de 9 decembrie 2011 la Universitatea „Petre Andrei” din Iași. Această dezbatere a generat ideea nevoii unui număr tematic dedicat locului și rolului jucat de Dimitrie Gusti în gândirea social-politică românească.

Primit la redacție: Iulie, 2012